

Jaarverslag 2014 Protestants Centrum GVO

Inhoud

	pag.
1. Woord vooraf	2
2. Verslag van het bestuur	3
2.1. Inleiding	3
2.2. Werkzaamheden in 2014	3
Uitvoering werkzaamheden GVO	3
Protestants Centrum GVO als werkgever van docenten	3
Projecten in 2014	4
Identiteit	5
Kwaliteit	6
Opleiding docent GVO	6
Nascholing Protestants Centrum GVO	7
Studiedagen	8
Communicatie	8
2.3 Relaties met betrokkenen bij PC GVO	8
CIO-O	8
IKOS, JOP en HGJB	8
Adviesraad (Vergadering van Aangesloten)	9
Dienstencentrum GVO en HVO	9
RK GVO	11
CBOO	11
3. Kengetallen	12
3.1 Aantal docenten, lesgroepen en leerlingen	12
3.2 Leeftijdsopbouw	13
3.3 Betrekkingsomvang in december 2014	13
3.4 Docenten niet in dienst van PC GVO	14
3.5 Instroom en uitstroom	15
4. Personalía	16
5. Lijst van gebruikte afkortingen	18

1. Woord vooraf

Voor u ligt het vijfde jaarverslag van de Stichting Protestants Centrum GVO.

In dit verslag treft u een weergave aan van de activiteiten die de Stichting Protestants Centrum GVO heeft ontplooid in het kalenderjaar 2014. Daarin komen het vijfde schooljaar waarin GVO wordt gegeven op basis van de nieuwe financieringsregeling (2013-2014) en het begin van het zesde schooljaar (2013-2014) samen.

De stichting PC GVO treedt vanaf 1 augustus 2009 namens het CIO-O op als werkgever van docenten protestants godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen (GVO). Vanaf die datum worden de lessen godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs (GVO en HVO) op openbare basisscholen gegeven door docenten die daarvoor betaald kunnen worden met subsidie van het Ministerie van OCW.

De gelden van het Ministerie van OCW worden ontvangen door de overkoepelende Stichting Dienstencentrum GVO en HVO. Op basis van de binnen dit Dienstencentrum opgestelde begroting komt het geld ten goede aan de vijf denominatieve werkgeversstichtingen. Dat zijn naast PC GVO: HVO Primair, RK GVO, Islamitisch godsdienstonderwijs en het Hindoeïstisch vormingsonderwijs.

Dit verslag brengt de activiteiten in beeld die zijn verricht ten dienste van het godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen. Hoewel daarmee de landelijke organisatie meer in beeld komt, gaat het binnen de stichting om het werk aan de basis: het geven van lessen GVO aan leerlingen van openbare basisscholen!

2. Verslag van het bestuur

2.1 Inleiding

In 2014 bestond de stichting vijf jaar. Dit was een bijzondere mijlpaal omdat we in 2013 nog te maken hadden met een mogelijke subsidiestop vanuit het Ministerie van OCW. De studiedag voor docenten kreeg een feestelijk tintje om dit met elkaar te vieren.

Terugblikkend op 2014 staan een aantal ontwikkelingen centraal waarvan het opstellen van het beleidsplan een belangrijke is. Op de ontwikkelingen en werkzaamheden gaan we in dit verslag nader in. Het bestuur PC GVO heeft dit jaar zes maal vergaderd. In 2014 ontstond een vacature door het statutair aftreden van Dr. G. van der Hoek. In 2014 is gestart met het vervullen van de vacature. Zolang er nog geen opvolger is gevonden vervult Dr. G. van der Hoek zijn bestuurstaken. De vraag om voordracht van een bestuurslid namens de orthodoxe kerken is neergelegd bij het CIO-O. Het CIO-O heeft dhr. W. Bùdgen uit Moerkapelle voorgedragen. Hij is benoemd door het bestuur van PC GVO en zal in juni 2015 aantreden.

2.2 Werkzaamheden in 2014

- **Uitvoering werkzaamheden PC GVO**

De primaire taak van PC GVO is het verzorgen van lessen GVO. Deze lessen worden verzorgd door de docenten. Een overzicht van de stand van zaken van het aantal lessen en docenten treft u aan in hoofdstuk 3 van dit verslag. Docenten worden begeleid in hun werk door regiobegeleiders. Binnen PC GVO zijn tien regiobegeleiders in deeltijd werkzaam als leidinggevend van docenten. In 2014 zijn drie regiobegeleiders met hun loopbaan bij PC GVO begonnen namelijk Greetje Geluk - Westerman in Noord, regio Groningen; Jannette Beenhakker in West, regio Haaglanden en Marjon Jongsma in Midden, regio Utrecht en Alblasserwaard.

Het bureau PC GVO in Utrecht verricht landelijke taken ten dienste van het GVO. Eind 2013 is na een bezinning van het bestuur op de bestuurlijke taakopvatting besloten als bestuur meer op hoofdlijnen te willen gaan besturen. Dat betekent concreet dat de beleidsontwikkeling inclusief de uitvoering daarvan door het bureau wordt gedaan en dat de beleidsvaststelling door het bestuur geschiedt. Ook in 2014 heeft het besturen op hoofdlijnen steeds meer zijn beslag gekregen.

- **Protestants Centrum GVO als werkgever van docenten**

Ondernemingsraad

In 2014 werd driemaal een reguliere overlegvergadering gehouden; het overleg tussen de OR met het bestuur en een delegatie van het bureau. Daarnaast is in andere samenstellingen ook nog overleg gevoerd over de faciliteitenregeling van de OR (waarover in 2014 overeenstemming is bereikt), over het nascholingsbeleid en over de financiën van PC GVO.

Aan de OR is instemming gevraagd op een drietal onderwerpen, te weten inzake de bevoegdheid van docenten PC GVO na het volgen van de vroegere catechetenopleiding, inzake het loslaten van het salarisplafond van schaal LA-8 na het volgen van de interne Scholing op Maat, en inzake de voorstellen over de kwaliteitsborging van het nascholingsbeleid. De OR heeft hierop instemming verleend. Wel wil en zal de OR nader geïnformeerd worden over een aantal zaken aangaande de Scholing op Maat.

Een ander belangrijk onderwerp van bespreking waren de ontwikkelingen op het niveau van het Dienstencentrum GVO en de gedachten die daar speelden rond verdere samenwerking van de

werkgevers. Op deze manier ontwikkelt het overleg zich verder op een positieve manier aangaande de inhoud van het werk. Om hieraan verder gestalte te geven en het overleg te structureren is voor 2015 een jaarplanning gemaakt van de te bespreken onderwerpen.

Professionalisering van docenten

In 2014 startte een projectmedewerker met de invulling van het programma Scholing op Maat (SoM). SoM richt zich op docenten, die in 2009 in dienst zijn gekomen en op basis van het overgangsrecht van de Wet BIO bekwaam zijn verklaard, maar niet officieel bevoegd zijn. Begin 2014 werkte de projectmedewerker de basisthema's uit; schreef hij een opleidingshandleiding voor SoM-docenten; en concretiseerde hij bijeenkomst 1-5 (voor de eerste helft van 2014).

In februari startte de SoM in samenwerking met de HBO opleidingen in Zwolle (Windeshem) en Gouda (De Driestar). In Gouda startten 18 docenten en in Zwolle 11. In Gouda zouden in de loop van 2014-2015 2 deelnemers stoppen en in Zwolle 4. In september 2014 werden bijeenkomst 6-10 geconcretiseerd (voor de tweede helft van 2014) en in december 2014 werd het programma op hoofdlijnen vastgesteld voor 2015.

Aantal lessen PC GVO

Ook dit jaar zijn het aantal lessen teruggelopen. Van 2009 tot 2013 waren het aantal lessen redelijk constant maar met ingang van het schooljaar 2013-2014 blijkt het aantal lessen wat teruggelopen te zijn en deze trend zet door. Voor deze terugloop zijn een aantal verschillende oorzaken te noemen: algemene krimp in het basisonderwijs, fusies, secularisatie/afnemende belangstelling voor GVO, meer belangstelling voor een andere vorm van GVO en of HVO. Daarnaast zijn er een aantal witte vlekken op de landkaart aan te wijzen waar geen GVO wordt gegeven, zoals bijvoorbeeld het zuiden of de stad Utrecht. Daar blijkt het lastig om een goede ingang te vinden en GVO als aanbod neer te leggen.

	Aantal lesgroepen	
	per 31 december	per eind schooljaar
2009-2010	N.B.	2171 (juli 2010)
2010-2011	2088 (31-12-2010)	2175 (juli 2011)
2011-2012	2170 (31-12-2011)	2210 (juli 2012)
2012-2013	2163 (31-dec-2012)	2187 (juli 2013)
2013-2014	2042 (31-dec-2013)	2078 (juli 2014)
2014-2015	1949 (31-dec-2014)	

- **Projecten in 2014**

Vergroting draagvlak op plaatselijk niveau

In het voorjaar van 2014 is er weer een nieuwe belronde gehouden en zijn 192 plaatselijke werkgroepen gebeld door betrokkenen van PC GVO. Deze keer viel de belronde uiteen in twee onderdelen namelijk een groep plaatselijke werkgroepen waarmee we nog geen contact mee is geweest tijdens de vorige belronde en een groep plaatselijke werkgroepen waar vorig jaar al mee gesproken is. Na deze tweede belronde hebben we met 91 % van de plaatselijke werkgroepen contact gelegd. Opnieuw bleek het een goede manier om contact te leggen met het plaatselijk grondvlak en om de verantwoordelijkheid voor de lessen GVO en de docent die deze geeft, nader onder de aandacht te brengen. Steun van plaatselijke werkgroepen bij het werk van de docent is nog steeds van onschatbare waarde!

Vanuit de contacten van 2012 tot en met 2014 blijkt dat 94 plaatselijke werkgroepen zich maximaal betrokken voelen bij docent en organisatie van PC GVO. Meer dan de helft van de plaatselijke werkgroepen geven aan zich betrokken te voelen bij de docent ter plaatse.

Het bestuur ziet voor zichzelf een taak om het GVO op plaatselijk niveau op de agenda te krijgen. Daarom heeft het bestuur besloten om in 2015 projectgelden vrij te maken om het plaatselijk draagvlak op basis van de belronden en verder onderzoek in kaart te brengen en adviezen te formuleren voor beleid in de toekomst.

Omdat het bestuur PC GVO van mening is dat het een kerkelijke verantwoordelijkheid is om plaatselijke werkgroepen in te richten, wordt ook aan het CIO-O advies gevraagd hoe betrokken kerken aan deze verantwoordelijkheid uitvoering geven. De versterking van het plaatselijk draagvlak zal blijvend om aandacht vragen. Het CIO-O heeft een brief opgesteld om PC GVO onder de aandacht te brengen bij de achterban van de verschillende protestants-christelijke kerkgenootschappen.

Taken Plaatselijke werkgroepen

1. *Het ontwikkelen van een visie op GVO in de plaatselijke situatie.*
2. *Ouders en ouderorganisaties informeren over de mogelijkheid om GVO aan te vragen en/of scholen wijzen op de mogelijkheid dit aan de ouders aan te bieden.*
3. *Contacten onderhouden met scholen voor zover dit niet gebeurt door de regiobegeleider of het Dienstencentrum GVO en HVO, met ouders en ouderorganisaties waarvan de kinderen GVO volgen en met de vertegenwoordigers van de plaatselijke kerken.*
4. *Betrokkenheid bij de docenten van het Protestants GVO, bijvoorbeeld in kerkdiensten en door andere vormen van geestelijke en sociale ondersteuning.*
5. *De docenten doen opnemen in relevante netwerken van kerkelijk werkers of in het jeugdwerk van de kerken.*
6. *Contacten onderhouden met en adviseren van de regiobegeleider in gevallen van vacatures of langdurige vervanging.*
7. *Adviezen geven vanuit de bekendheid met de plaatselijke situatie aan de regiobegeleider en aan het Protestants Centrum GVO over wenselijkheden en mogelijke verbeteringen van het GVO (klankbord- en signaalfunctie).*

Klankbordgroep 'vergroting draagvlak'

Het bestuur heeft besloten om de klankbordgroep op te heffen omdat de Adviesraad de vertegenwoordiging is van de plaatselijke werkgroepen. De Adviesraad adviseert het bestuur en wat betreft de uitvoering van het bureau is het mogelijk om met de partners IKOS, JOP en HGJB te overleggen.

Vergroting naamsbekendheid PC GVO

In 2014 is een project gestart om de naamsbekendheid en het imago van PC GVO helder te krijgen. Qua doelgroep vooral gericht op de externe afnemers van PC GVO. Er is een start gemaakt met het opstellen van een draaiboek voor Social Media om deze media goed op elkaar af te stemmen. Er is nu gekozen voor de verschillende media en routes namelijk de website PC GVO, Blog op website PC GVO, Twitter-account van PC GVO, Facebook-groep van PC GVO, LinkedIn-groep van PC GVO en Filmpjes van PC GVO op YouTube. Om de naamsbekendheid en het imago te versterken is het verbinden van de verschillende media een krachtig middel. Eind 2014 heeft dit project vertraging opgelopen in verband met ziekte. In 2015 zal het project verder worden uitgerold.

• Identiteit

In 2012 zijn de krijtlijnen vastgesteld, dit zijn de kaders waarbinnen de lessen van PC GVO plaatsvinden. Bij vorming op basisscholen gaat het er om dat leerlingen werken aan hun identiteit, dat ze hun plek vinden in het geheel van de samenleving. Dat zij personen worden die nadenken over zingevingsvragen vanuit de christelijke traditie en die met anderen samenleven. PC GVO is vormingsonderwijs, maar wel godsdienstig vormingsonderwijs. Dat betekent dat het zijn bronnen vindt

binnen de protestants-christelijke traditie. In 2013 hebben de geformuleerde kerndoelen bij de personeelsbijeenkomsten centraal gestaan. Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat in 2014 besloten is om een handreiking voor docenten op te stellen zodat er een document ontstaat dat ingezet wordt bij de lesvoorbereiding.

- **Kwaliteit**

Beleidsplan

De belangrijkste constatering bij het opstellen van het beleidsplanproces was het PC GVO onvoldoende lukte een goede verbinding met docenten te maken zodat zij ervaren deel uit te maken van de organisatie PCGVO. Daarom is er gekozen voor een methode voor beleidsontwikkeling gebaseerd op de dialoog. De inspanning om zo tot beleid te komen is gelijkwaardig luisteren. Een ieder heeft zo in onze organisatie vanuit zijn functie bijgedragen aan het beleidsplan.

In de bestuursvergadering van maart 2014 zijn de uitgangspunten en kaders van het beleidsplan vastgesteld. De regiobegeleiders hebben in het afgelopen najaar personeelsbijeenkomsten belegd en docenten hebben bouwstenen aangedragen voor de beleidskaarten. Op deze manier is er veel input verzameld waaruit beleidskaarten ontwikkeld worden. In 2015 zal het bestuur de beleidskaarten bespreken en medio 2015 vaststellen.

Werkgroep bekwaamheidsdossier

Met het oog op borging van kwaliteit is een werkgroep bekwaamheidsdossier aan de slag gegaan. Op grond van de Wet BIO zijn we verplicht van alle docenten een dossier op te bouwen. Deze werkgroep brengt in kaart welke instrumenten kunnen worden gebruikt om de bekwaamheid van docenten te bevorderen en vast te leggen. Een mooi resultaat van de werkgroep bekwaamheidsdossier is het voorgenomen bestuursbesluit over een gesprekscyclus PC GVO omvattende een POP-gesprek, een functioneringsgesprek en een beoordelingsgesprek. Begin 2015 wordt de ondernemingsraad om instemming gevraagd. De werkgroep gaat verder aan de slag met het ontwikkelen van het benodigde instrumentarium voor de gesprekkencyclus zoals een format voor een persoonlijk ontwikkelingsplan en functioneringsgesprek.

Onderzoek

Drs. L. Jansen heeft van het bestuur PC GVO toestemming gekregen om onderzoek te doen met als vraagstelling: In hoeverre speelt secularisatie een rol in het kleiner worden van PCGVO. In 2014 hebben verschillende ontmoetingen plaatsgevonden met de regiobegeleiders en drs. L. Jansen om input te verzamelen. In 2015 zal het onderzoek tot resultaat leiden.

Bezwaar

Dit jaar is voor het eerst een officieel bezwaar ingediend door een Protestantse gemeente wat betreft de werving en selectie van een docent. Het bestuur heeft naar aanleiding van dit bezwaar een bezwarencommissie ingesteld en deze commissie heeft een juridisch advies gegeven. Het bestuur gaat een commissie instellen die permanent betrokken wil zijn bij PC GVO om mogelijke klachten en bezwaren te behandelen. Het bijbehorende proces en reglement zal hiervoor worden beschreven.

- **Opleiding docent GVO**

In juni 2014 werd in Utrecht aan 6 studenten een certificaat uitgereikt van de minor GVO. Deze studenten volgden de minor die wordt aangeboden door het samenwerkingsverband van Hogeschool Inholland te Amsterdam / Opleidingsinstituut voor Theologie, Levensbeschouwing en Geestelijke begeleiding in vrijzinnig perspectief; Christelijke Hogeschool Windesheim; Christelijke Hogeschool Ede; en Driestar Hogeschool Gouda. Aan Stenden Hogeschool in Assen/Leeuwarden werden geen minorcertificaten uitgereikt. Vanwege het geringe aantal deelnemers rees de vraag of de minor kon

blijven voortbestaan. Eind 2014 werd door de opleidingen uitsluitend gegeven dat de minor ook in 2015-2016 wordt aangeboden.

- **Nascholing PC GVO**

Kwaliteitsborging

Eind 2014 stemde het bestuur PC GVO in met een voorstel Kwaliteitsborging (instemming van de OR zou volgen in 2015). Dit voorstel behelst het ontwikkelen van een Handreiking PC GVO docentschap een handreiking PC GVO nascholing. De handreiking docentschap wordt gebaseerd op de 'Krijtlijnen voor PC GVO' en het referentiedocument 'Competente vakdocenten GVO en HVO voor de openbare basisschool'. Op basis van deze documenten wordt een leerplan voor het PC GVO docentschap ontwikkeld. In POP en gesprekscyclus zal de docent in de toekomst onder meer reflecteren op de mate waarin hij de handreiking toepast in zijn lespraktijk. De Handreiking PC GVO nascholing wordt gebaseerd op de Handreiking PC GVO docentschap. De Handreiking PC GVO nascholing dient als leidraad bij het informeren van cursusleiders en als referentie bij het evalueren van nascholing. Beide handreikingen zullen worden ontwikkeld door de medewerker scholing in samenwerking met een expertgroep. Eind 2017 vindt de definitieve besluitvorming over de handreikingen plaats.

PDCA – Plan DO Check Act

De PDCA voor de totstandkoming van het jaarlijkse nascholingsaanbod werd herzien. De belangrijkste wijzigingen t.a.v. de oude PDCA zijn:

- Externen zijn primair uitvoerend.
- De OR is betrokken bij het herijken van de nascholingskaders.
- De evaluatie van het aanbod is vervroegd, zodat docenten op het moment van evalueren het aanbod nog 'vers' in het geheugen hebben.
- De fasen van de PDCA zijn nader ingevuld met elementen uit het model van het Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK).
- Conform het INK-model is de Planfase opgedeeld in (driejaarlijkse) 'beleidsvorming' en (jaarlijkse) 'planning'.

De nieuwe PDCA kan met ingang van schooljaar 2015-2016 in werking treden.

Nascholingsaanbod PC GVO

Nadat eind 2013 voor de eerste maal het jaarlijkse nascholingsaanbod breed werd geëvalueerd, werden begin 2014 aanbevelingen gedaan aan bestuur PC GVO, de partners en de sector. Op grond daarvan is er het aanbod voor 2014-2015 opgesteld in samenwerking de partners.

De instemming van de OR met de driejaarlijkse herziening van het nascholingsbeleid (als onderscheiden van het nascholingsaanbod) is opgenomen in een hernieuwde PDCA-cyclus. JOP en HGJB hebben aangegeven in de toekomst alleen nog op uitvoeringsniveau betrokken te willen zijn bij de samenstelling van het aanbod. Besloten is dat afgevaardigden van JOP en HGJB met ingang van 2015 niet meer aanwezig zijn bij de bespreking van nieuw aanbod. Tevens is besloten dat met ingang van 2015 een eerste aanzet voor een aanbod niet meer wordt gegeven door het Centrum voor Levensbeschouwing maar door PC GVO zelf.

Pilot Godly Play

De in 2013 opgestarte pilot Godly Play werd in 2014 afgerond en geëvalueerd. Uit de pilot bleek dat Godly Play door docenten en regiobegeleiders inhoudelijk goed wordt gewaardeerd. Om recht te doen aan het enthousiasme over de inhoud van de methode is besloten om in 2015 de pilot te voltooien voor degenen die eraan hebben meegedaan. Op de studiedag wordt onder meer een workshop Godly Play aangeboden en er wordt een externe Godly Play training gedeeltelijk gefaciliteerd voor ten hoogste tien docenten. Vervolgens wordt onderzocht of een meer structurele toepassing mogelijk is.

- **Studiedagen**

Studiedag PC GVO

In maart vond de jaarlijkse studiedag plaats voor docenten PC GVO. Thema was 'GVO, een samenspel'. Er was keuze uit drie workshops: 'Jij en je school, een soms kwetsbare relatie', 'Jij en je collega's, leren van elkaar rond het thema Pasen' en 'Jij en het levensbeschouwelijk speelveld'. De dag werd geopend met een viering en een openingswoord van de voorzitter van bestuur PC GVO en afgesloten door een cabaretier. Met name de mogelijkheid collega's te ontmoeten werd gewaardeerd. De reacties op de inhoud varieerden. Er kwamen uit de evaluatie enkele aanbevelingen naar voren: meer verdieping aanbrengen in lezing en workshop en zorgdragen voor één gemeenschappelijke leeropbrengst.

Sectordag

In mei vond de jaarlijkse sectordag plaats voor docenten GVO en HVO, met als thema 'Verandering, ontmoeting en dialoog in een dynamisch onderwijslandschap'. Joël Voordewind (Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie) vertelde hoe hij zich sterk maakte voor wettelijke verankering van de subsidie voor GVO en HVO. Marleen Lammers (VOS/ABB) behandelde de vraag 'wat de consequentie is van brede scholen, samenwerkingsscholen en passend onderwijs voor docenten GVO en HVO'. Ram Ramsahai (coördinator Hindoeïstisch Vormingsonderwijs) gaf zijn visie op de noodzaak van GVO en HVO voor de identiteitsvorming van kinderen in de huidige liquide samenleving. Frans Kwakernaat (APS) hield een pleidooi voor de docenten om vanuit hun hart te spreken met betrokkenen in het openbaar onderwijs. De docenten gingen na de lezingen met elkaar in dialoog over 'neutraliteit versus identiteit'. 's Middags waren er workshoprondes en een plenaire terugkoppeling.

- **Communicatie**

PR

In 2014 is een project gestart om de naamsbekendheid en het imago van PC GVO helder te krijgen. Dit project is beschreven op pagina 5 van dit jaarverslag. De ontwikkelingen van dit project zullen ook van invloed zijn op de PR van PC GVO. In 2015 zal dit verder uitgewerkt worden.

Nieuwsberichten

In 2014 zijn drie nieuwsbrieven verstuurd aan docenten en twee nieuwsbrieven aan de plaatselijk betrokkenen. Daarnaast houden ook de regiobegeleiders hun docenten op de hoogte met nieuwsbrieven die gericht zijn op de regio.

2.3 Relaties met betrokkenen bij PC GVO

- **CIO-O**

De commissie Onderwijs van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken treedt op als zendende instantie voor de protestantse kerken / geloofsgenootschappen. Het CIO-O is samengesteld uit leden vanuit de breedte van het hele protestantse veld. De leden van het CIO-O zijn zich bewust van hun inhoudelijke verschillen, maar staan gezamenlijk achter het feit dat het goed is dat op openbare basisscholen kinderen op een respectvolle wijze kennis maken met godsdiensten in het algemeen en het (protestants) christelijk gedachtegoed in het bijzonder. Het CIO-O is nauw betrokken op het werk van PC GVO.

- **IKOS, JOP en HGJB**

Deze samenwerkingspartners zijn betrokken bij PC GVO op een aantal terreinen, zoals nascholing en betrokkenheid van het plaatselijk vlak. In 2014 is met de partners gezamenlijk vergaderd om de manier waarop hun betrokkenheid gestalte krijgt te bespreken. In het laatste overleg is gesproken over het feit dat JOP en HGJB op een andere manier betrokken zijn bij PC GVO dan IKOS. De samenwerkingspartners zullen eens per jaar met elkaar spreken om expertise met elkaar te delen. Het

vaststellen van het nascholingsaanbod en de betrokkenheid van het plaatselijk draagvlak is nu belegd bij PC GVO. IKOS blijft hierbij als klankbord betrokken.

- **Adviesraad (Vergadering van Aangesloten)**

De Adviesraad is samengesteld uit vertegenwoordigers van plaatselijke werkgroepen en vertegenwoordigers van kerken en geloofsgemeenschappen. Deze raad komt twee maal per jaar bij elkaar om het bestuur gevraagd en ongevraagd advies te geven over het landelijk beleid. Daarnaast heeft in 2014 structureel overleg plaatsgevonden tussen een delegatie van de Adviesraad en het bestuur en bureau van PC GVO. Om nog meer betrokken te zijn bij de plaatselijke werkgroepen in de regio is er een pilot uitgevoerd in regio Noord. In Heerenveen zijn alle regionaal betrokkenen (docenten, regiobegeleiders, plaatselijke werkgroepen, bureau en bestuur) bijeengekomen op een regionale bijeenkomst van de Adviesraad. Deze pilot is positief ontvangen en zal in 2015 verder zijn beslag vinden in de andere regio's.

De Adviesraad is een belangrijke partner voor het bestuur waar het gaat om de betrokkenheid van het plaatselijk niveau bij PC GVO en vragen die ten aanzien daarvan leven. In 2014 is de notitie van werving en selectie docenten besproken op een landelijke vergadering. De Adviesraad is het eens met de strekking van de notitie. Waar mogelijk en gewenst betrekken regiobegeleiders plaatselijke werkgroepen bij werving en selectie van docenten.

Daarnaast heeft het bestuur besloten om in 2015 projectgeld vrij te maken voor de versterking van het plaatselijk draagvlak. Dit project zal op basis van de al bestaande gegevens en nader onderzoek het plaatselijk draagvlak in kaart brengen en adviezen formuleren voor beleid in de toekomst. De Adviesraad heeft een actieplan opgesteld voor versterking van het plaatselijk draagvlak en dit besproken met het bestuur.

- **Dienstencentrum GVO en HVO**

Wettelijke bekostiging

Na de dreiging in 2013 van het wegvallen van de subsidie voor het werk van GVO en HVO werden het nut en de noodzaak van een duurzame structurele bekostigingsstructuur erg duidelijk.

Het bestuur van het Dienstencentrum GVO en HVO heeft zich in 2014 dan ook sterk gemaakt bij de politiek om dit te realiseren. Dit heeft er eind 2014 in geresulteerd dat de PvdA-woordvoerder voor onderwijs, mevrouw Ypma, heeft toegezegd een wetsvoorstel te willen indienen dat de wettelijke bekostiging van het godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs regelt. Ook met andere politieke partijen is hierover intensief contact geweest. Er wordt gewerkt aan structurele bekostiging. Op dit moment wordt de sector gefinancierd door een structurele subsidie van het Ministerie van OCW.

Samenwerking van de denominaties

In 2014 hebben de denominaties nader onderzocht op welke terreinen binnen het Dienstencentrum GVO en HVO verder kon worden samengewerkt. Er is gewerkt aan een gezamenlijk beleidsplan, maar door met name bestuurswisselingen binnen andere werkgeversorganisaties is dit niet tot een afronding gekomen. Wel wordt in de praktijk van het werk samenwerking gezocht. Landelijk is er een project opgestart om te kijken naar vernieuwing van het aanbod van GVO en HVO. Wat is er mogelijk naast het aanbieden van de 'klassieke' vormen van GVO en HVO? Plaatselijk en regionaal worden her en der in het land hiermee ervaringen opgedaan. Een daarvan is de pilot 'Hallo wereld' aan de Arembergschool in Zwartsluis. Een project bij de scholenkoepel 'Op Kop' in Overijssel, dat door een projectbegeleider vanuit het Dienstencentrum is gefaciliteerd.

Het is goed om te kijken of al datgene wat in de praktijk in samenspraak met scholen ontstaat, ook daadwerkelijk een aanbod van het Dienstencentrum in de toekomst kan zijn. Het project dat met het oog hierop in 2014 is gestart zal in 2015 tot een afronding komen.

Op de werkvloer is er een goed contact tussen de regiobegeleiders van de diverse denominaties. Dit is van groot belang in het gezamenlijk optrekken richting scholen. Om dit te faciliteren is door het Dienstencentrum GVO en HVO in 2014 een digitaal relatiebeheerssysteem ontwikkeld. De benadering van scholen is een belangrijk onderwerp dat telkens om nieuwe uitwerkingen vraagt. Er zal daarom een 'plan van aanpak scholen' worden ontwikkeld waarin nieuwe ideeën nader uitgewerkt zullen worden.

Samenwerking in de grote steden

Al in 2013 is er het besluit genomen om de grote steden bijzondere aandacht te geven vanuit het Dienstencentrum en PC GVO. De reden was om de snelle terugloop van het aantal lessen en de dreigende stop van het gehele GVO en HVO in deze steden af te wenden. In Rotterdam is sindsdien gewerkt aan de versterking van de samenwerking met het overkoepelende bestuur van de openbare scholen (Stichting BOOR). Het overleg, de samenwerking van de verschillende denominaties en het maatwerk dat is geleverd heeft gezorgd voor een lichte groei. Het is merkbaar dat de kansen keren en de toekomst voor GVO en HVO er in 2015 weer hoopvol uit komt te zien. In Den Haag is er ook overleg geweest met het overkoepelende bestuur van de Haagse Scholen voor openbaar primair onderwijs, maar de resultaten daarvan bevredigen nog niet. Door verschillende oorzaken blijft het moeilijk om GVO en HVO daar een plek te laten behouden. Er zijn inmiddels sectorbreed vele gesprekken geweest om via nieuwe vormen van GVO en HVO een passend aanbod te presenteren voor de scholen, waarbij alle denominaties betrokken zijn. Ook in 2015 zal dit aandacht behouden. Het gezamenlijk optrekken als sector vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO is daarbij steeds meer een succes en geeft vertrouwen voor de toekomst. In de overige grote steden is er geen bijzondere extra inspanning meer geweest maar de wens om contact met de betreffende schoolbesturen is zeker aanwezig. Het schaalvoordeel van deze besturen is belangrijk, de realiteit is dat we in 2014 daar slechts in beperkte mate in geslaagd zijn, om dit voordeel te behalen.

Contact met de organisaties voor het openbaar onderwijs

Vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO vindt tweemaal per jaar overleg plaats met de belangenbehartigingsorganisaties binnen het openbaar onderwijs. Het gaat daarbij om ouderorganisatie VOO, besturenorganisatie VOS/ABB, en het contactcentrum voor bevordering openbaar onderwijs CBOO. Met deze organisaties is in 2012 een convenant gesloten met het oog op samenwerking ten aanzien van het godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs op openbare basisscholen. Zij zijn belangrijke partners voor het Dienstencentrum GVO en HVO.

In maart van elk jaar organiseren deze organisaties een week voor het openbaar onderwijs. In 2014 is besloten dat hieraan door de gezamenlijke werkgevers GVO en HVO in 2015 een bijdrage geleverd zal worden in de vorm van een gezamenlijke lesbrief. Docenten GVO en HVO kunnen daarmee laten zien dat zij inspelen op hetgeen er in de wereld van de school leeft.

Met deze organisaties vindt ook overleg plaats over trends op het gebied van onderwijs. De komst van samenwerkingscholen (openbare en bijzondere scholen die samen gaan werken) staat hierbij op de agenda van deze besprekingen. Gezamenlijk wordt verkend wat dit betekent voor het godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs. Daarbij zal ook de tekst van het eerder gesloten convenant in opnieuw worden gezien in 2015.

Wet BIO

Vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO vinden besprekingen plaats met het Ministerie OCW over de subsidieverstrekking, maar ook over de consequenties van het daadwerkelijk van kracht worden van de Wet BIO voor de docenten godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs. Vanaf oktober van 2014 is het overleg hierover geïntensiveerd. Het is goed dat er vanuit het Dienstencentrum een goede en directe communicatielijn is op dit belangrijke onderwerp.

CAO GVO en HVO

In 2014 is door het Dienstencentrum met de vakbonden AOb en CNV Onderwijs een nieuwe CAO afgesloten met een looptijd van 1 augustus 2014 t/m 31 juli 2015. Eind 2014 zijn de onderhandelingen

opnieuw gestart met het oog op tussentijdse aanpassingen in verband met de op 1 januari 2015 van kracht wordende Wet Werk en Zekerheid.

- **RK GVO**

Met de denominatie RK GVO bestaat, gelet op de inhoudelijke overeenkomsten, een wat nauwere relatie die vergelijkbaar is met de wijze waarop binnen het CIO de diverse kerkgenootschappen samen optrekken. Een vertegenwoordiging van PC GVO en RK GVO ontmoet elkaar jaarlijks.

- **CBOO**

Deze letters staan voor Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs. Het bestuur PC GVO is lid van het bestuur van dit centrum en vaardigt de heer E.J. Hendriks af.

3. Kengetallen

3.1 Aantal docenten, lesgroepen en leerlingen

totaal aantal docenten				
2009-2010	408	(juni 2010)	416	(dec 2010)
2010-2011	421	(februari 2011)	429	(juli 2011)
2011-2012	416	(31-dec-2011)	350	(juli 2012)
2012-2013	363	(31-dec-2012)	330	(juli 2013)
2013-2014	338	(31-dec-2013)	300	(juli 2014)
2014-2015	304	(31-dec-2014)	waarvan 13 personen 65-plus, die samen 48 lessen verzorgden	

Aantal lesgroepen		
	per 31 december	per eind schooljaar
2009-2010	N.B.	2171 (juli 2010)
2010-2011	2088 (31-12-2010)	2175 (juli 2011)
2011-2012	2170 (31-12-2011)	2210 (juli 2012)
2012-2013	2163 (31-dec-2012)	2187 (juli 2013)
2013-2014	2042 (31-dec-2013)	2078 (juli 2014)
2014-2015	1949 (31-dec-2014)	

Totaal aantal leerlingen	
2009-2010	N.B.
2010-2011	31784 (einde schooljaar)
2011-2012	32615 (einde schooljaar)
2012-2013	31849 (einde schooljaar)
2013-2014	30987 (einde schooljaar)
2014-2015	28415 (per 31-12-2014)

Met de 1949 lessen werd in december 2014 aan maar liefst 28.415 kinderen protestants godsdienstig vormingsonderwijs gegeven.

Toelichting

Zoals in de toelichting al is genoemd, beslaat het jaarverslag delen van twee schooljaren. De gegevens van december zijn het meest stabiel: op dat moment is het schooljaar al enige maanden op streek, alle docenten zijn aan het werk en de lessen zijn (bijna) allemaal toegekend. Vandaar dat er is gekozen voor de stand op 31 december 2014.

Wat opvalt bij deze cijfers is dat het aantal lessen met 4,9% is gedaald, het aantal leerlingen met 8,3% en het aantal docenten met 11,1%.

Enkele verklaringen:

- Er worden minder lessen aangevraagd en de groepen zijn kleiner als gevolg van krimp in het basisonderwijs en verminderde belangstelling voor GVO.
- Van een aantal docenten van boven de 65 is het dienstverband (vaak voor 1 of 2 lessen per week) niet meer verlengd of zijn zij op eigen initiatief gestopt.
- Resultaat van het beleid om te streven naar minder docenten met grotere dienstverbanden.

3.2 Leeftijdsopbouw

leeftijdsopbouw docenten						
2009-2010	<u>< 45</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
	93	149	128	20	26	416
2010-2011	<u>< 45</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
	85	157	144	20	23	429
2011-2012	<u>< 40</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
	51	204	135	17	9	416
2012-2013	<u>< 40</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
per 31-12-2012	48	158	130	19	8	363
2013-2014	<u>< 40</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
per 31-12-2013	48	155	118	13	4	338
2014-2015	<u>< 40</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
per 31-12-2014	47	137	104	13	3	304

Deze gegevens spreken voor zich. Duidelijk is dat de meeste docenten GVO tussen de 40 en 65 jaar zijn. Door de hogere leeftijd van de docenten, zal de uitstroom jaarlijks ook relatief hoog zijn. Alleen al door de leeftijdsopbouw zullen jaarlijks rond de 10 docenten stoppen met lesgeven. Goed om te weten is dat van de nieuwe docenten het merendeel geboren is ná 1980.

3.3 Betrekkingsomvang in december 2014

De betrekkingsomvang is wederom iets vergroot en komt nu uit op 6,9 lessen per week (was in voorgaande jaren 6 en 5,5). In onderstaand schema is de omvang van de betrekkingen verder uitgewerkt.

Aantal lessen	Aantal docenten	Totaal aantal lessen
0	24*	0
< 6	143	402
6-10	77	601
11-15	34	435
16-20	20	365
>20	6	146
totaal	304	1949

*docenten met 0 lessen; kan verschillende oorzaken hebben:

1. docent heeft NOG geen toegekende lessen; er is nog een probleem, maar verwachting is dat toekenning met terugwerkende kracht nog wel volgt;
2. docent geeft tijdelijk geen les, maar staat wel geregistreerd in het personeelsbestand (bijv. als GVO en HVO om en om per jaar worden gegeven)
3. docent is kortgeleden gestopt/uit dienst gegaan, maar staat vanwege afronding nog wel in het personeelsbestand geregistreerd
4. docent is niet in dienst bij PC GVO maar met het oog op 'bekendheid bij PC GVO' is hij/zij wel in het bestand opgenomen.

Een volledige baan bestaat uit 30 lessen GVO. Het grootste deel van de docenten heeft een contractsomvang van een halve baan of minder.

3.4 Docenten niet in dienst van PC GVO

aantal predikanten

2009-2010	44
2010-2011	40
2011-2012	36
2012-2013	33
2013-2014	22
2014-2015	19 (31 dec. 2014)

aantal kerkelijk werkers

2009-2010	4
2010-2011	5
2011-2012	4
2012-2013	3
2013-2014	2
2014-2015	2 (31 dec. 2014)

aantal vrijwilligers / ZZP-er

2009-2010	11
2010-2011	11
2011-2012	11
2012-2013	8
2013-2014	10
2014-2015	8 (31 dec. 2014)

Uit deze cijfers blijkt dat het aantal medewerkers dat niet in dienst is van PC GVO in de loop der tijd licht afneemt. Dat heeft te maken met het aannamebeleid, dat gericht is op het aannemen van docenten met een onderwijsbevoegdheid.

3.5 Instroom en uitstroom

nieuwe docenten = instroom		
2009-2010	nvt	
2010-2011	39	
2011-2012	39	
2012-2013	18	(31-dec-2012)
2013-2014	12	(31-dec-2013)
2014-2015	15	(31-dec-2014)

vertrokken docenten = uitstroom		
2009-2010	42	
2010-2011	67	
2011-2012	72	(31-dec-2012)
2013	37	(31-dec-2013)
2014	49	(31-dec-2014)

Opvallend is dat tegenover de uitstroom een relatief lage instroom staat. Dat betekent dat de vacatures die er zijn voor een groot deel door 'zittend' personeel wordt ingevuld. Ook hier komt het streven naar een grotere baanomvang tot uitdrukking.

4. Personalia

Bestuur Protestants Centrum GVO

ds. L.M. Bal (voorzitter), op voordracht van de kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland;
dr. G. van der Hoek (secretaris/penningmeester), namens de orthodoxe kerken;
drs. E. van de Werfhorst, op voordracht van de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond;
drs. E.J. Hendriks, namens de vrijzinnige kerken;
drs. H. Pol, op voordracht van de Stichting Interkerkelijk Overleg Schoolzaken

Bureau

Barbara Bas-Douw, medewerker scholing
Erna de Goede, coördinator
Gerrie Bel-de Boer, docentenregistratie
Wouter Knoester, HRM/teamleider regiobegeleiding
Peter den Breejen, financiële administratie
Elsbeth Voets-van den Hazel, managementondersteuning (een aantal maanden vervangen door Annelies Overweel-Dekker i.v.m. zwangerschapsverlof).
Henk Hogendoorn, financiën

Regiobegeleiders

Regio noord: Greetje Geluk-Westerman
Jetty Nouta-Swart
Lara Schout-Douwes

Regio midden: Nelleke ten Napel-Roos
Marjon Jongsma
Irma Visser

Regio west: Annacarina Klein
Jannette Beenhakker
Annemarie Kleppe-Maurice
Bertha van der Vlies-Ebbers

Ondernemingsraad

Anja Oorebeek (voorzitter), Drenthe
Rudie de Boer (secretaris), Brabant en Limburg
Deborah Guijs, Utrecht en Zuid-Holland
Jan Oosterink, Flevoland en Overijssel
Tsjippy van Opstall, Friesland en Noord-Holland
Corrie Kalkhuis, Zuid-Holland heeft zich in 2014 teruggetrokken
Ineke Siersema, Groningen heeft zich in 2014 teruggetrokken
Liesbeth Winters, Flevoland, Limburg en Zeeland heeft zich in 2014 teruggetrokken
In 2014 zijn Gellert Scholten (Zeeland) en Hermien Teunissen (Gelderland) toegetreden tot bij de Ondernemingsraad.

CIO-O

In deze commissie zijn de volgende kerken/geloofsgemeenschappen vertegenwoordigd:

- de Remonstrantse Broederschap via drs. E.J. Hendriks, voorzitter
- de Gereformeerde Gemeenten via dr. G. van der Hoek, secretaris/penningmeester
- de Algemene Doopsgezinde Sociëteit via mevr.ds. J.Chr. Duhoux-Rueb
- de Christelijke Gereformeerde Kerken via drs. M.H. Baan
- de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) via drs. R. de Boer, vicevoorzitter tot juni 2014. Hij is opgevolgd door mevr. drs. A.E. H. van der Kolk
- de Nederlands Gereformeerde Kerken via mevr.mr. T. Klos-de Vries
- de Oud-Katholieke Kerk in Nederland via dhr. J.V. Kinneking
- de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) via ds. L.M. Bal
- de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB via drs. L. Jansen
- de Unie van Baptistengemeenten via dhr. A.P. Driesprong
- de ABC gemeenten via dhr. M. F. van Kuil, heeft zich teruggetrokken in mei 2014, er is nog geen opvolger voorgedragen
- de RK Bisschoppenconferentie via drs. L.F.M van Oers, benoemd per juni 2014 voor de periode van één jaar.

Bestuur DC GVO en HVO

- dr. J.P. de Vries, onafhankelijk voorzitter
- ds. L.M. Bal, Protestants Centrum GVO
- dhr. N. Stuij, HVO
- dhr. J. den Olden, RK Centrum GVO
- mevr. drs. M. Vorthoren, SPIOR
- dr. R. Ramsahai, Hindoeraad Nederland

5. Lijst van afkortingen

APS	Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (bureau waar het DC GVO en HVO is gevestigd)
BOOR	Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam
BIO (Wet BIO)	Wet op Beroepen In het Onderwijs
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBOO	Contactorgaan Bevordering Openbaar Onderwijs
CIO-O	Contact in Overheidszaken, afdeling Onderwijs (gezamenlijke kerken)
DC GVO en HVO	Dienstencentrum Godsdienstig en Humanistisch Vormingsonderwijs
GVO	Godsdienstig Vormingsonderwijs
HGJB	Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond
HVO Primair	Humanistisch Vormingsonderwijs
HIVO	Hindoeïstisch Vormingsonderwijs
HR/HRM	Human Resource (Management)
IKOS	Interkerkelijk Overleg in Schoolzaken
JOP	JeugdOrganisatie Protestantse Kerk
LEVON	Levensbeschouwelijk Onderwijs
Ministerie OCW	Ministerie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
NHL	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden
NPB	Nederlandse Protestanten Bond
PABO/GL	Pedagogische Academie voor het Basisonderwijs / Godsdienst Leraar
PDCA Cyclus	Plan, Do, Check, Act (Management cyclus)
PE	Permanente Educatie
PKN	Protestantse Kerk in Nederland
PvdA	Partij van de Arbeid
RK GVO	Rooms Katholiek Godsdienstig Vormingsonderwijs
OR	Ondernemingsraad
SPIOR	Stichting Platform Islamitische Organisaties Rotterdam (Islamitisch GVO)
VOO	Vereniging voor Openbaar Onderwijs (ouderorganisatie)
VOS/ABB	Vereniging van Openbare Scholen/Algemene Besturenbond (schoolbesturen)